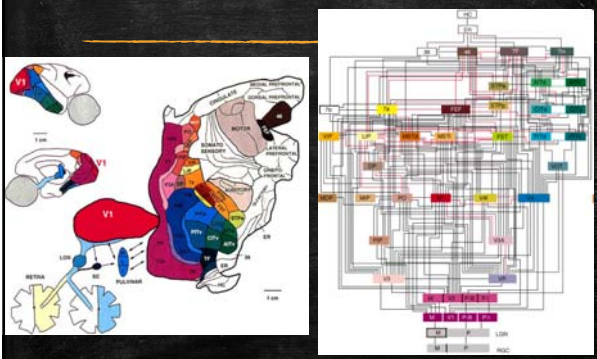

Látás - Nyelv - Emlékezet

Kognitív Tudományi Tanszék   Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Magasabb szintű látás, kategóriák az emberi agyban

Do you really want to study vision?

A látórendszer 3 rendező elve

- Többszörös reprezentáció (modulok)
  - Az agykéreg több, mint fele foglalkozik a látással
  - Több, mint 20 különböző agyi terület
- Parallelitás
- Hierarchia: V1 – V2 – V3 – V4 – V5/MT/MST – IT stb.

Látókéreg- nyakszirti lebeny

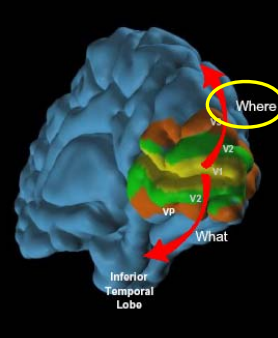
Parietális - Hol?

Temporális - Mi?

Váz

- A „HOL?” látórendszer (Dorzális, „Akció”)
- Mozgás
- Téri viszonyok

Váz

- A „Mi?” látórendszer (Ventrális, „Percepció”)
- Szín
- 3D
- Forma, alak
- Kategorizáció
- Arcok

Honnan tudjuk, hogy speciális feldolgozó modulok vannak az agyban?

Pl. sérülések okozta kiesések

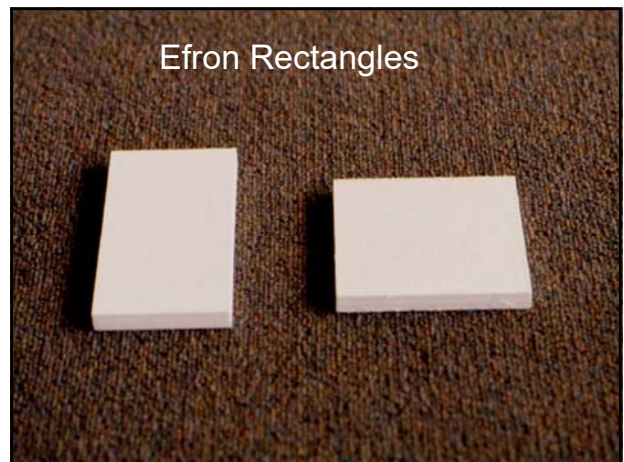
Akinetopsia

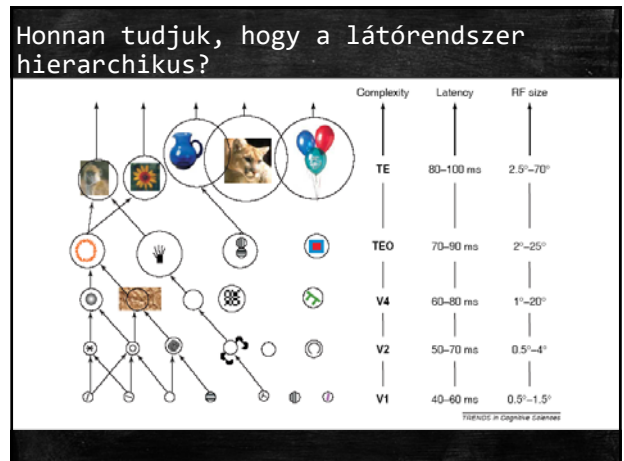
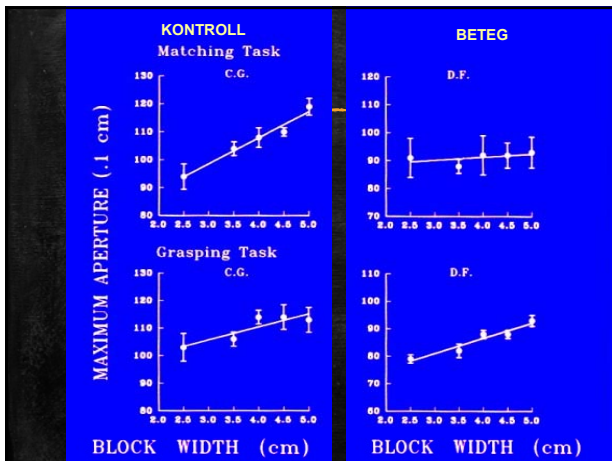
Prosopagnosia

Honnan tudjuk hogy a két rendszer valóban elkülönül?

- Nem tud másolni, illetve vonalrajz alapján azonosítani
- Emlékezetből tökéletesen rajzol
- Irányt rajzolni nem tud, de egy postaládaszerű részbe hiba nélkül beleilleszt egy lemezt

Vizuális agnózia DF nevű beteg

Honnan tudjuk, hogy a látórendszer hierarchikus? A neuronok...

- ...receptív mezeje egyre nagyobb
- ...egyre komplexebb ingereket dolgoznak fel
- ... a kép megjelenése után egyre később aktiválódnak

Tehát a látórendszerben...

- Különböző tárgyak az egyes területeket eltérő mértékben aktiválják
- Egy tárgy különböző tulajdonságai eltérő mértékben aktiválják az egyes területeket
  - Szín
  - 3D
  - Mozgás
  - Forma
- DE: nem teljes az elkülönülés: pld alak és mozgás

Kognitív Tudományi Tanszék   Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Színlátás

200 árnyalat
20 szaturáció
500 fényesség
2,000,000!!!

The color wheel shows primary colors (Red, Orange, Yellow, Green, Blue, Purple) and secondary colors (Blue-green, Gray, Yellow-green). The grayscale chart shows five levels from white (A) to black (E).

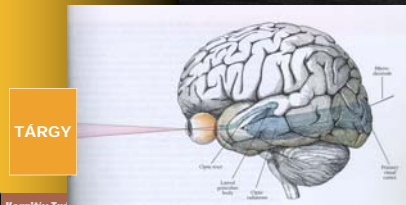
Fontos kérdések és válaszok

- Miért fontos, hogy lássunk színeket?
  - Sokat segít a tárgyak detektálásában, diszkriminálásában
- Hány szín van?
  - Több, mint 2 milliót el tudunk egymástól különíteni, ám ha egyenként kell megnevezni őket, akkor kevesebb, mint 12-t tudunk megnevezni (tisztélet a kivételnek!©)
- Egyáltalán mi is az a szín?

Válasz a' la Newton

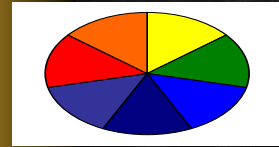
- A tárgyaknak és a visszavert fénynek nincsen színe, a szín maga egy pszichológiai jelenség, egy szubjektív élmény.

Kognitív Tudományi Tanszék Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Newton színek

- A fény útjába prizmát állítva 7 tiszta színt különböztetett meg: vörös, narancs, sárga, zöld, kék, indigó, ibolya
- Úgy gondolta, a 7 szín együttesen kiadja a fehéret

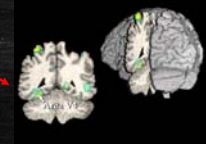
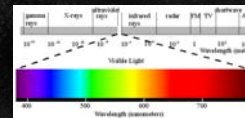
Kognitív Tudományi Tanszék Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Ma

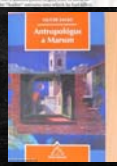
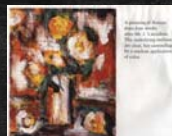
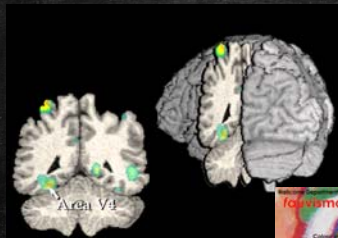
- A helyzet „még rosszabb”, hiszen van, hogy két szín elegendő ahhoz, hogy fehéret adjon – ezeket nevezzük komplementer (kiegészítő) színeknek
- Newton színekörével több hiba is van, az egyik legjelentősebb az, hogy nincs ilyen éles határ az egyes színek között

A csapok három típusa

- Három eltérő csappigmenttípus van
  - Rövid: kb. 420nm
  - Közép: kb. 530nm
  - Hosszú: kb. 560nm
- Általában egy hullámhossz több csappigmenttípust is ingerel
- Agyi területe: a V4

V4

A színvak festő esete

Előtte

Két hónappal utána

Két évvel utána

Helmholtz-Young trikromát ● ● ●

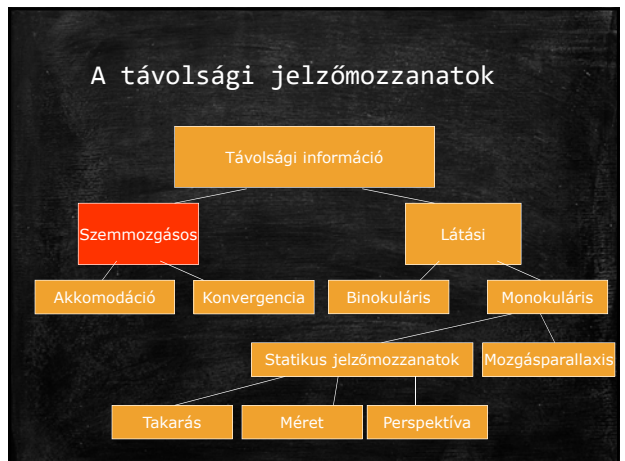
Opponens színek ● ● ● ● ● ●

3D

- Míg az eddigiek a MI, addig ez a szubmodalitás a HOL kérdésre válaszol.
- Alapvető kérdések: Milyen messze van valami és milyen irányban HOZZÁNK KÉPEST?
- Azaz a rendszer egy énközpontú, 2 dimenziós koordináta-rendszer
- A 2 dimenzió stimmel, hiszen kezdetben retinotópia van, de hol a 3. dimenzió?

Kétfajta távolság

- Abszolút távolság – a megfigyelő és a tárgy távolsága
- Viszonylagos vagy relatív távolság – két tárgy, vagy a tárgy két különböző pontjának távolsága
- Ez utóbbi esetben pontosabbak, ezáltal megbízhatóbbak vagyunk

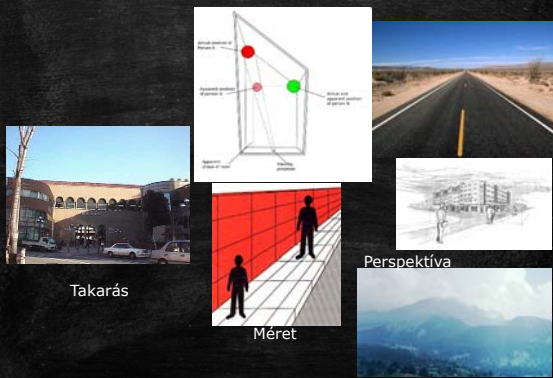
Akkomodáció és konvergencia

- Akkomodáció: a lencse összehúzódnása
- Konvergencia: a szemizmok összehúzódnása

A távolsági jelzőmozzanatok

Statikus jelzőmozzanatok

A perspektíva típusai

- Lineáris perspektíva
- Textúrgrádiens
- Levegő perspektíva
- Árnyékolás

A távolsági jelzőmozzanatok

Mozgásparallaxis

A távolsági jelzőmozzanatok

